

Ons kenmerk : 1022863

Datum : 19 december 2023

Onderwerp : Reactiebrief college op
Advies ASD
Houdbaarheid van de zorg

Geachte leden van de Adviesraad Sociaal Domein,

Op 11 september jl. organiseerde u een bijeenkomst over de houdbaarheid van de zorg voor vertegenwoordigers uit de zorgsector, gemeenteraad en adviesraden. Tijdens deze bijeenkomst werd ingegaan op de gevolgen van de dubbele vergrijzing en de stijging van zorgbehoefte en het verwachte tekort aan zorgpersoneel en financiën. Naar aanleiding van deze bijeenkomst stuurde u op 25 oktober jl. een (ongevraagd) advies over de houdbaarheid van de zorg. Wij spreken onze dank uit voor uw advies en voor het organiseren van deze bijeenkomst, waardoor wij als gemeente konden horen wat er leeft onder onze partners rondom deze opgave. Hieronder gaan wij op de onderscheiden onderdelen van uw advies in. In algemene zin waarderen wij uw initiatieven zeer en blijven wij daarover in het vervolg graag met u in gesprek. De problematiek die u aankaart is uitermate belangrijk en wij doen daarin het mogelijke om bij te dragen aan de oplossing daarvan.

Voorafgaand aan de door u onderscheiden aanbevelingen geeft u aan dat de *informatie en communicatie* over de urgentie van deze opgave naar de inwoners van groot belang is.

Reactie:

De betrokken organisaties in de zorg zijn hier zich terdege van bewust. Inwoners beseffen (nog) niet wat voor gevolgen dit zal hebben als zij te maken krijgen met zorg of ondersteuning in de familie. We merkten tijdens de bijeenkomst dat iedere maatschappelijke partner zich verantwoordelijk voelt om hierover te communiceren naar de inwoners, cliënten, patiënten en mantelzorgers. Wij pakken hier als gemeente ook onze rol op. Hoe dit verder vorm gaat krijgen, moet nog worden uitgewerkt. Wij willen graag met u in gesprek gaan over hoe we volgens u onze inwoners het beste kunnen bereiken.

Hieronder gaan we verder in op uw zes aanbevelingen. De overwegingen bij deze aanbevelingen, die in de bijlage staan bij uw adviesbrief, hebben wij daarbij goed in ogenschouw genomen.

1. Sociale Samenhang: Investeer in sociale samenhang in onze wijken en dorpen. Het is wenselijk dat mensen meer omzien naar elkaar en elkaar zo nodig helpen. Betrek mantelzorgers en vrijwilligers. Sluit aan bij bestaande initiatieven en bouw die waar mogelijk uit.

Reactie:

Wij onderschrijven het belang om te investeren in sociale samenhang in onze dorpen en wijken, daar is ons beleid ook op gericht. In de wijk de Hagen in Vianen werken we met inzet van de opbouwwerker, vrij toegankelijke sportactiviteiten, koffie-inloop en creatieve activiteiten aan ontmoeting en dagen we inwoners uit zelf initiatief te nemen, voor en met de wijk. In andere wijken in onze gemeente zijn het de sociale verbanden zoals bewonersorganisaties, Oranjeverenigingen, wijkverenigingen, sportverenigingen en dergelijke organisaties die ontmoeting stimuleren.

De welzijnsorganisatie Bindkracht VHL (BK) organiseert welzijnsactiviteiten, trainingen en cursussen voor inwoners. Hier leren inwoners elkaar kennen en stimuleren wij het omzien naar elkaar. De welzijnscoaches van BK activeren inwoners en nemen hen mee naar activiteiten die zij leuk vinden. In het stimuleren en ondersteunen van mantelzorg en vrijwilligerswerk speelt BK een belangrijke rol. Onder andere in het verbeteren van de toegang tot mantelzorgregelingen. Ook organiseert BK in 2024 deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Het digitale vrijwilligersplatform VHLvoorelkaar zorgt ervoor dat hulpvrager en vrijwilliger elkaar zelf kunnen vinden. Het is de bedoeling dat BK in de komende jaren meer en meer aandacht gaat besteden aan collectief aanbod en het bevorderen en stimuleren van vrijwilligerswerk en ondersteunen van de mantelzorgers.

Als gemeente willen wij zorgen dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Sociale ontmoetingsplekken helpen daarbij. Op basis van het advies van het inwonersberaad over de sociale ontmoetingsplekken in Vijfheerenlanden wordt dit in 2024 verder opgepakt. Ook in het traject van de dorps(woon)visies wordt rekening gehouden met de sociale samenhang.

2. Gezondheidsbevordering en preventie: Ontwikkel programma's voor een gezonde levensstijl, gezondheidsonderwijs, lichaamsbeweging, gezonde voeding en preventie van schadelijke gewoonten.

Reactie:

De gemeente heeft eind 2021 het Lokaal gezondheidsbeleid 2022-2027 "Op weg naar positieve gezondheid in een gezonde leefomgeving" vastgesteld. Daarin zijn verschillende doelstellingen benoemd. Daarnaast is sinds begin 2023 op nationaal niveau het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gesloten. In de eerste helft van 2023 hebben we, samen met partners, gewerkt aan het lokaal plan van aanpak GALA. Dit is in de zomer 2023 vastgesteld. Zowel het GALA als het Lokaal Gezondheidsbeleid hebben een brede blik op gezondheid en hanteren het concept Positieve Gezondheid om deze brede blik te beschrijven. Samen met partners zijn wij aan de slag gegaan om te werken aan de doelstellingen van het lokaal gezondheidsbeleid en het GALA. Tussen deze doelstellingen zit een grote overlap. Onderdeel van de verdere aanpak is ook zeker het investeren op de bewustwording van de inwoners en het aanspreken van de eigen verantwoordelijkheid voor een gezond leven. Dat is bijvoorbeeld het geval bij valpreventie, maar ook bij de leefstijl-gerelateerde onderwerpen. Er is een breed pakket aan activiteiten die hieraan bijdragen. Wij benoemen er een aantal. Zo geven wij uitvoering van de Jongeren op gezond gewicht (JOGG)-aanpak, uitvoering van de Gezonde School Aanpak, implementatie van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), bijdragen aan de Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) en investeren in de rookvrije generatie. Wij hebben een overeenkomst met het primair onderwijs waarbinnen wij als gemeente de helft van het eerste uur bewegingsonderwijs betalen als zij gebruik maken van gekwalificeerde vakdocenten van Team Sportservice. Ook zijn er gezondheidsadviseurs van de GGD op de scholen actief.

Naast inzet op doelgroepen, plegen wij ook inzet op specifieke wijken in onze gemeente waar extra aandacht nodig is. Eén van de voorbeelden hiervan is de wijkaanpak De Hagen in Vianen. De basisscholen in deze wijk nemen bijvoorbeeld deel aan het programma De Gezonde School Aanpak. Momenteel wordt er ook gewerkt aan het opzetten van een Wijk leefstijl Netwerk. Dit is een bundeling van organisaties in de wijk die aan preventie en gezonde leefstijl bevordering doen.

Vanuit het samenwerkingsverband Organisatie en Infrastructuur (O&I) heeft een netwerk van gezondheidswerkers in Vianen de afgelopen twee jaar een gezondheidsmarkt voor kinderen en ouders georganiseerd, die goed zijn bezocht. De buurtsportcoaches van

team Sportservice hebben een aanbod van laagdrempelige sport en beweeg activiteiten ontwikkeld en proberen in de Hagen in de periode oktober tot en met december uit of hiermee de doelgroep bereikt wordt. De ervaringen uit deze wijkaanpak nemen wij mee naar andere wijken binnen onze gemeente. Ook zijn wij bezig met het opzetten van een lokale keten valpreventie

3. Ondersteuning van kwetsbare groepen: Bied zorg en ondersteuning aan ouderen en kwetsbare groepen met behulp van vrijwilligersinitiatieven en help hen zoveel mogelijk zelfredzaam te blijven.

Reactie:

De gemeente geeft als stimulering waarderingssubsidies aan vrijwilligersorganisaties die welzijnsactiviteiten organiseren zoals koffie-inlopen en open eettafels voor ouderen maar ook voor andere doelgroepen. Vanuit de regeling inwonersinitiatieven van de gemeente worden sociale initiatieven van inwoners gestimuleerd en gesubsidieerd. Dit zijn tijdelijke subsidies. Beide subsidies zijn een onderdeel van stimulering en bevordering van de sociale basis. Hier wordt in 2024 nieuw beleid voor ontwikkeld dat o.a. aansluit bij de opgave van de houdbaarheid van de zorg, alsmede bij de opgaven op het gebied van de jeugdhulp, (beschermd) wonen, zorg en welzijn en maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt er het komende half jaar een woonzorgvisie voorbereid.

Reablement (dit is een manier van werken waarmee hulpverleners ouderen helpen hun eigen leven te leiden, zoals ze dat zelf willen) is een thema dat veel terugkomt in het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en regioplan onder de opgave Gezond Ouder Worden. De inzet van het regioplan is dat alle zorgaanbieders het gedachtegoed van "reablement" overnemen en dit standaard toepassen in de praktijk.

Dat houdt in:

- De zorg neemt niet over wat inwoners zelf kunnen.
- Inwoners worden geholpen te herwinnen wat zij niet (meer) kunnen.
- Samen wordt gezorgd voor een oplossing voor dat wat overblijft.

Vanaf 2024 gaan we vanuit de IZA-samenwerking samen met de aanbieders plannen maken over de wijze waarop dit zich vertaalt naar de praktijk.

4. Gezondheidszorgfaciliteiten en infrastructuur: Richt de buitenruimte zo in dat mensen die beperkingen hebben zich ook daar makkelijker kunnen bewegen. Biedt gezondheidszorgfaciliteiten dichtbij.

Reactie:

Eén op de acht inwoners in onze gemeente heeft een beperking. In de praktijk merken we dat nog niet altijd rekening wordt gehouden met inwoners met een beperking, bijvoorbeeld bij het bedenken van nieuwe plannen of beleid. Terwijl juist goed nadenken vóórdat nieuwe plannen worden uitgevoerd voorkomt dat (dure) aanpassingen achteraf nodig zijn. Daarom wordt bij college- en raadsvoorstellen vanaf 1 januari 2024 aandacht gevraagd voor het VN-Verdrag Handicap en de invloed van onze plannen op inwoners met een beperking. Hiermee richten we de buitenruimte nog beter in voor inwoners met een beperking, en houden we ook op andere beleidsterreinen beter rekening met het VN-Verdrag Handicap. De gemeente moet bij de bouw of herinrichting van (nieuwe) wijken zorgen voor voldoende faciliteiten en voorzieningen in de wijk. Hier moet ook rekening gehouden worden met de inrichting van de openbare ruimte. Sinds de vaststelling van het lokaal gezondheidsbeleid hebben we geïnvesteerd in het versterken van de verbinding tussen het fysieke en het sociale/gezondheidsdomein. We merken gelukkig dat de samenwerking steeds nauwer wordt en het gezondheidsaspect steeds meer betrokken wordt bij ruimtelijke plannen. Hierbij gaat het over zodanig inrichten van de buitenruimte, dat deze aantrekkelijk is en uitnodigt om naar buiten te gaan en te bewegen. Op zo'n manier dat dit voor iedereen mogelijk is.

Op het gebied van mobiliteit zijn wij bezig met het ontwikkelen van laagdrempelig vrijwilligersvervoer voor iedereen. Dit is naast het gebruik van het openbaar vervoer, de buurtbus, flexbussen en het gebruik van de regiotaxi (regulier of Wmo-vervoer). Deze voorzieningen is ten behoeve van het aangaan van sociale contacten en om te kunnen

deelnemen aan de samenleving. Ook zijn wij bezig met mobiliteitshubs, waarbij wij (bestaande) OV-knooppunten willen verbeteren en aantrekkelijker maken.

Binnen het provinciale programma 'Vernieuwing Doelgroepenvervoer en Aanvullend Openbaar Vervoer' is één van de opgaven: het gebruik van het Openbaar Vervoer te vergroten. De fysieke en sociale toegankelijkheid van het Openbaar Vervoer speelt daarbij een grote rol. De gemeente gaat aan de slag met het toegankelijk maken van OV-haltes en de toeleiding naar OV-haltes. Daarnaast gaan we binnenkort starten met een pilot OV ambassadeurs, die tot doel heeft om 55+'ers meer bekend te maken met het reizen met OV, zodat de drempel om met OV te gaan reizen laag is op het moment dat bijvoorbeeld de eigen auto als optie wegvalt. Dit doen we door OV ambassadeurs informatie en voorlichting te laten geven en proefreizen te organiseren.

5. Samenwerking met zorgaanbieders: Intensiveer de samenwerking met ziekenhuizen, huisartsen, apotheken en andere zorgaanbieders.

Reactie:

Deze samenwerking komt ook naar voren in het IZA en het IZA Regioplan. In de opgaven Versterken sociale basis, Verbetering afstemming eerstelijns en sociaal domein, Gezond ouder worden, Mentale weerbaarheid en Gezondheid zijn verschillende doelstellingen geformuleerd. Een goede samenwerking tussen het sociaal domein, welzijn en de eerstelijnszorg wordt hierin ook als essentiële factor benoemd. Vanaf 2024 zullen we hier ook concreet met elkaar mee aan de slag gaan. Hierbij sluiten we aan bij succesvolle initiatieven en rollen deze waar mogelijk uit. Eén van de goede voorbeelden is het al eerder genoemde netwerk O&I (Organisatie & Infrastructuur) van Unicum. Unicum is de regio-organisatie van en voor huisartsen in Zuidwest-Utrecht (Lekstroom) en Zuidoost-Utrecht (ZOU). Andere voorbeelden zijn onze deelname aan de Health Hub Utrecht en het Kennisplatform Utrecht Sociaal (KUS), waarbinnen met alle betrokken partners wordt samengewerkt aan de grote opgaven als digitalisering, arbeidsmarkt en een gezonde leefomgeving voor iedereen.

6. Gezondheidsbeleid en regelgeving: Ontwikkel gezondheidsbeleid met regels voor voedselveiligheid, rookvrije zones en gezondheidstoezicht op scholen.

Reactie:

Regels t.b.v. voedselveiligheid vallen niet binnen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Wel zetten wij ons in voor de rookvrije generatie. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak rondom de rookvrije generatie. Het aanwijzen van rookvrije zones in de buitenruimte kan hier een onderdeel van zijn.

Het is ons niet geheel duidelijk wat u bedoelt met gezondheidstoezicht op scholen. Gerelateerd hieraan zetten wij ons wel in om de gezondheid van de leerlingen en gezondheidsbeleid op de scholen te bevorderen. Dit is ook onderdeel van Opgroeien in Vijfheerenlanden. Wij monitoren de gezondheid van onze scholieren met de jeugdgezondheidsmonitor van de GGD. Daarnaast zetten we de Gezonde Schooladviseur in om samen met de scholen te werken aan de gezonde schoolomgeving.

Wij staan hierbij open voor initiatieven van de inwoners en zullen samen met hen kijken of en hoe hun initiatief gerealiseerd kan worden. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de regeling inwonersinitiatieven.

Afsluitend geeft u aan dat:

- a. het essentieel is om in te zetten op preventie, efficiënt gebruik van middelen, technologische innovatie, hervorming van gezondheidszorgfinanciering, inschakelen ervaringsdeskundigen en ondersteuning van mantelzorgers;
- b. het belangrijk is om bewustwording rond mentale gezondheid te vergroten en solidariteit in de samenleving te bevorderen;
- c. het aan te raden is eigen benaderingen te ontwikkelen op basis van specifieke behoeften van onze inwoners. De boodschap moet hierbij positief en motiverend zijn om mensen aan te zetten tot actie voor hun eigen gezondheid en welzijn, en om duurzame zorg te ondersteunen.

Reactie:

Deze punten sluiten allen aan op het beleid dat wij vanuit het sociaal domein hebben of aan het ontwikkelen zijn. Het is prettig om zien dat ook de Adviesraad hier aangeeft dat hierop ingezet moet worden. Wij zien dit als een bevestiging dat wij met de juiste opgaven aan de slag zijn.

Wij hopen dat onze reactie op uw uitgebreide advies over deze moeilijke maatschappelijke opgave volstaat. Graag blijven we met u als adviesraad in gesprek en we willen gezamenlijk optrekken door deze thematiek met elkaar te blijven bespreken en onder de aandacht te brengen van onze inwoners. Bewustwording vinden wij, net als uw adviesraad, uitermate belangrijk om de zorg toegankelijk en beschikbaar te houden voor degenen die zorg en ondersteuning nodig hebben. In dit verband kan niet onvermeld blijven dat de gemeentelijke rol wordt ingevuld binnen (wettelijke) kaders en randvoorwaarden die van rijkswege worden meegegeven. Daar waar mogelijk nemen wij onze verantwoordelijkheid. Daar waar nodig zullen wij op landelijk niveau, bijvoorbeeld via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, ook onze medeoverheden en betrokken maatschappelijke partners in zorg en welzijn betrekken en aanspreken op hun mogelijkheden en verantwoordelijkheid. Duidelijk is dat geen van de partijen dit alleen kan doen. Samenwerking is het belangrijkste sleutelwoord.

Mocht u vragen hebben dan kunt u terecht bij Odette Remmers, via mail o.remmers@vijfheerenlanden.nl, of telefonisch: 088-5997208.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden,

de secretaris,

de burgemeester,

W.J. (Judith) de Jonge

S. (Sjors) Fröhlich